

Iglič. Prosim Vas, pripovedajte nam nekaj o našem deželnem zboru, o slovenskih taborih, o naših bratih na Češkem, Poljskem, Moravskem, Hrvaškem, Ogerskem, kaj se godi na Španjolskem, kaj dela Napoleon, Bismark, Viktor — Ljubomir (*mu segne o besedo*). Počasu, počasu! ljubi Iglič, če bi o vsem tem hodili govoriti bi morali celi mesec pod lipo sedeti to pa bi ne bilo naj bolj vgodno.

Žalec. Iglič preveč zahteva to je sicer res, ali odkritosrčno Vam povem, da manje noben izmed nas zahteval ne bi, ker bi o vsem tem radi nekaj izvedeli, pa ne zamerite nam zato in govorite o tem, kar je za nas naj bolj koristno vedeti.

Ljubomir. Začnimo tedaj pri našem deželnem zboru. Upam vendar, da ste vsi čeli v naših časnikih, kar se je tam godilo in kako so se naši poslanci prav dobro obnašali in junački zahtevali naše narodne pravice, tudi ste čeli da ves trud naših poslancev je bil celo zastoj. Volitva nemškega poslanca se je odobrila našega pa zavrgla, če ravno je ona imela tudi veliko napak. V vinorejski šoli v Mariboru bo učni jezik nemški, če ravno so naši poslanci dokazali, da imamo pravico zahtevati slovensko tako šolo in da se v nemški šoli naši fantje ne bodo mnogo naučili. Ravnotelja za to šolo pa hočejo celo iz poronske Prusije privleči in ta bi se moral tudi slovenski učiti — v 50 letih še tudi ne bo nič znal. — Na naši lastni zemlji in za naše denarje nam vstonovaljo nemške šole. — Naši poslanci naj zahtevajo karkoli hočejo, nič ne dobijo, zatoraj so vložili znano interpelacijo do cesarskega namestnika, da bi vlada naj gledala na to, da se vpelje popolna ravnopravnost tudi za nas Slovence na Štajarskem, kak odgovor so dobili, ste tudi v časnikih čeli. — Zatoraj pa sta gg. Herman in Vošnjak v zadnji seji odkrito izrekla, da se štajarski Slovenci morajo od Nemcev ločiti in združiti z drugimi Slovenci v edno slovensko kronovino, to isto se je izreklo tudi v taboru v Žalcu in posebno jasno v taboru v Šempasu pri Gorici.

Iglič. Ali pri adresini debati pa sta naša poslanca vendar strašno posekala nemške liberalce.

Semenko. Da, da, posebno prvi dan, ali drugi dan so Nemci vse svoje tako imenovane prve velike govornike, proti njima poslali in

Iglič (*mu segne v besedo*). In vsi skupaj naših vendar niso pobili, če je ravno k slednjemu Rechbauer g. Hermana že celo osebno napadal.

Ljubomir. Res je, pri tej priložnosti sta naša poslanca Herman in Vošnjak zmagala in res prav lepo razdela vse žalostne razmere nekih narodov v Avstriji. — Zato pa je pri koncu adresne debate deželni namestnik tudi rekel; da so se povedale grenke besede, po katerih je padla senca na obravnave deželnega zbora, in da bi bilo boljše, če te besede ne bi došle med ljudstvo. Pustimo vendar zdaj to in upajmo boljše čase za nas.

Semenko. Kako pa se našim bratom na Češkem godi?

Ljubomir. Slabo in spet zelo slabo, tako slabo se to v zdajnjih časih ne bi bilo nikdar pričakovalo. Časniki skoraj ne smejo več ziniti o političnih stvareh, neki celo ne smejo več izhajati, tiskovih pravd pa imajo vsi brez, konca in kraja, zvuč tega je v Česki izjemni stan.

Semenko. Kaj pa je to izjemni stan?

Iglič. Izjemni stan pomeni toliko, kakor prav oster nesamovolni mniški stan, v katerem se ne sme niti ziniti niti krenoti.

Semenko. To pa vendar ne! Kaj ne, g. učitelj, ta stan pomeni celo kaj drugega?

Ljubomir. Iglič ni daleko od črne pike zadel. Prav za prav pa pomeni izjemni stan toliko, kakor stan, v katerem je po posebnem vladinem ukazu več ustavnih postav za čas odpravljenih, tako so na Češkem odpravljene postava tiskova, zbiranja društev pod milim nebom itd.

Semenko. Zakaj pa je v Česki izjemni stan?

Iglič. Kaj tega ne veste? Zato, ker so se pri shodu 4. oktobra pre neka okna potrla.

Semenko. Samo za to pa vendar ne, ker drugače bi morale vse dežele biti v izjemnem stan, ker povsod se okna terejo. Kaj pa vi rečete, g. učitelj?

Ljubomir. Tudi zdaj je Iglič nekaj zadel, ker vlada je tudi v svojem oklicu rekla, da se je vpeljal zato izjemni stan, da se zdrži notrajni mir in red; sicer pa so časniki že dolgo naznajali, da bo vlada prvo vgodno priložnost po-

rabila, mogočni opoziciji Čehov proti decemberski ustavi usta zamašiti.

Semenko. Kako pa stojijo stvari na Poljskem?

Ljubomir. Tako, tako. Opozicija proti decemberski ustavi je sicer močna in to uzrok, da cesar ni potoval v Polsko, ali celo zediniti se Polaki vendar ne morejo in to je ravno njihova naj vekša neareča bila in je, da namreč niso zložni.

Iglič. Kaj pa delajo Hrvati?

Ljubomir. Hrvati se pogajajo z Madžari zastran Reke, imajo svoj jezik v šolah in uradih in so celo mirni.

Žalec. Kaj pa dela Bismark in kaj Napoleon?

Ljubomir. Bismark in Napoleon še se zmirom dobro oborožena budo gledata in zmirom se je bati, da se bodeta zdaj in zdaj pograbila. Pravi se tudi, da je Bismark mnogo pripomogel, da je v Španjolski punt zmagal in daje kraljica pregnana, ker španjolska kraljica je bila Napoljonova prijateljica in bi mu bila gotovo došla na pomoč, če bi Bismark bil Napoleona pograbil. Dalje se celo govori, da Bismark hoče na španjolski prestol spraviti za kralja mlajšega sina Viktor Emanuela, ki bi po tem spet bil prijatelj Pruske in tako bi Napoleon bil celo obdan s neprijatelji in Bismark bi mu lahko zapovedal, kar bi hotel. Tako se namreč govori, ali gotovega še nič ni, mogoče že je, ker Bismarku je Napoleon zlo na poti.

Iglič. Zakaj pa je Napoleon Bismarku na poti.

Ljubomir. Bismark hoče namreč celo Nemško pod eden klobuk spraviti, Napoleon pa je temu nasprotnik, če se tedaj Napoleon ne bo smel krenuti, bo Bismark nadaljeval svoje delo, katero je začel in katero po sili dovršiti hoče.

Semenko. Po tem takem, hoče tedaj Bismark, Bavarsko, Sakonsko, Badensko in še celo nemške dežele v Avstriji imeti?

Ljubomir. Tako je. To pa za danes naj bo zadosti.

Dopisi.

Od sv. Tomaža, 18. okt. M? M? Tote dni sem dobil pismo v roke, koje se od besede do besede tako le glasi: „Der Gemeinde Amt ist für die Bränküsten unfissend für dass weissst so die k. k. finanzfahe besserer als der Gemeind Amt. weil die Bränküsten so alte eingegeben sein. keinen andernrn befindet aber er der Gemeinde Vorstesung niht.“

Der Gemeinde Amt undauch alle dieser Infassen bitten die h. k. k. Finanzfahe für Beficilligung der Brandvoein Bränung für ersten Monat Jähner 869.

Gemeinde Amt Koračič den 10. Oktober 868.“

Tukaj zdaj tri imena.

Pitam: Ali bi ne bilo lepše, da bi totti trije moži, — ki so to kovali — v slovenskem jeziku kaj takega prosili? Gotovo ne bi bili take bedarije po slovenski pisali, ker so rojeni Slovenci. Naj še omenim, da je finančna straža ta nemškutarski spis zavrgla, potem pa, ko je jeden domorodec ovako pismo v slovenskem jeziku napravil za dobro spoznala in sprejela. Zato — prosim Vas predragi posestniki, pazite, kake ljudi za župane volite! ali so narodni ali ne. Vi pa županje raji v slovenskem jeziku pišite, saj lepo slovenski znate; nemški pa ne, da vas ne bodo ljudje zasmehovali, kadar kaj takega pišete, in ker je vaša dolžnost narod povzdigovati, ne pa tlačiti, in sami sebe zatajevati. Čitajte raji „Slovenskega Gospodarja“, v tem najdete vse sorte lepega, učite se lahko iz njega mnogo lepega, in se tudi v slovenskem jeziku izobražujete, ako takov list prebirate.

Tote dni so pre dobili uradniki povelje od ministerstva, da naj do koneca totega meseca naznanijo, ali so vsi ali kateri zmožni slovenskega jezika v pisanju in v govoru, ali samo v govoru, ali celo nič.

Tu v Ormužu so pre nekteri gledali, kakor jazbec iz šume, ko so ovo povelje čitali. Drugo pot bodem o volitvi županov več govoril. Za zdaj. Z Bogom!

Politični ogled.

V državnem zboru je minister denarstva predložil osnovo postave, kako bi se naj porabila Graška klasija, dalje zaradi nekterih prememb pravil narodne banke. Taafle je predložil osnovne postavbe o vojni moči, deželni brambi itd. Služba v liniji bo trajala 3 leta, v rezervi 7 let. Armada in marina

boste imeli skupaj 800 tisoč mož. Minister priporoča, naj se ti predlogi, ko naj hitreje v pretres vzememo in podpira to kazajo na splošne razmere med državami. Res znamenje mira. Dalje je državni zbor z 63 proti 56 glasov zavrgel osnovo postave o mešanih zakonih med verniki raznih cerkev. Verski odbor državnega zbora pa se bo v kratkem začel posvetovati o postavi, po kateri bi se naj obligatno vpeljal civilni zakon. Piše se, da bo ministerstvo k temu privolilo.

Finančni odbor je prijel nepremenjen predlog o premembi bankinih pravil.

Odbor za brambo je prijel predlog, da sme 800 tisoč vojakov za deželno brambo skozi deset let pripravljenih biti.

Pravi se, da bo vlada dopustila neposredne volitve za državni zbor povsod, kjer bi se dežel. zbori odpovedali pravici volitve v državni zbor.

Večina goriških deželnih poslancev je podala cesar. komisariju sledečo interpelacijo:

1. Ali še namerjava vlada prezirati primorske aspirante pri podeljevanju javnih služeb v lastni domovini, in sprejemati v višje sodniške in politično-administrativne urade tujce, ki ne poznajo niti razmer naše dežele.

2. Kteri javni koristni vzroki nagibajo vlado, da nasprotuje v tej zadevi ljudskim željam, in kaj misli s tim doseči, da se drži stanovitno omenjenega načela, s katerim vzbuja prej nevoljo, nego sočutje deželjanov.

22. t. m. so v Rojani zbrani okolični zastopniki soglasno sklenoli ločitev tržaške okolice od mesta. Dotična prošnja ima 20 točk, ktere naštevajo vzroke tega sklepa. Čast okoličanom, da spoznavajo svoj stan in se po postavni poti brigajo za svoje pravice in svoj prid.

Ogerski dežel. zbor je sklenol, da imajo zakonske zadeve soditi duhovne sodnije. Tudi Deak je za to govoril.

Deželna sodnija v Lincu je spoznala, da se je pastirski list tamošnjega škofa Rudigiera krivega storil budodelstva kaljenega javnega miru.

Ogerski listi so začeli z vekšo prijaznostjo govoriti o českih tirjavah. Kako bi pa drugače moglo biti?

V Ogerski so izdelali neko postavo o narodnostih, ki je strašno enostranska. Dobri ogerski listi!

"Pest. L." piše, da je stopila Rusija z Romunsko v zvezo proti Avstriji. Pravi se, da Romunska hoče zahtevati Erdeljsko. Kaj pa še?

V Tirolski so prepovedani vsi opozicionalni tabori. Pravi se tudi, da bo tirolski deželni zbor okoli božičnih praznikov razpuščen, ker noče plesati, kakor vlada piska.

V Italiji je revolucionarno gibanje spet prav živo. Republikanski časniki in društva delajo po vseh mestih prav marljivo, celo v Florencu se je začelo gibanje. Klici po Rimu so spet zelo navadni.

V Spanjolskem se začasna vlada zdaj kolikor je mogoče vreduje in dela v vseh zadevah prav marljivo. — Skoraj vse evropske vlade so pripoznale že začasno spanjolska vlado.

Novičar.

Narodno politično društvo v Ljubljani je imelo 17. t. m. prvi občni zbor. Predsedoval je g. dr. J. Ahačič, vladni komisar je bil Guttman. Zbralo se je blizu 100 udov. Naj prej je predsednik pozdravil prvi občni zbor, po tem je začasni tajnik dr. Papež poročal o potrjenih pravilih in o dozdajnih pravilih odbora in je naznanil, da se je dozdej že vpisalo 421 udov. Potem je dr. J. Bleiweis govoril o zedinjenju slovenskih pokrajin v eno administrativno skupino. To je danes vprašanje slovensko, reče, ker brez primerne rešenja tega vprašanja nimajo Slovenci zaradi narodne ravnopravnosti nikakor varnega zavetja. Naposled je stavil sledeča dva predloga: 1. Narodno politično društvo sklene resolucijo, po kateri se priznava potreba, da se na postavno-ustavni poti dela na to, da se Slovenci zedinijo v eno politično-administrativno skupino. 2. Odbor društveni naj skrbi za to, da se spiše knjižica, v kateri se a) na zgodovinskih podlagah dokaže, da je želja takega zedinjenja opravičena, b) da je to zedinjenje v varstvo narodne ravnopravnosti Slovincem potrebno in c) Avstriji koristno. Oba predloga sta bila po kratkem besedovanju soglasno sprejeta.

Dr. E. Costa je govoril o vpeljavi slovenskega jezika v šolo in urade, Konečno so bile volitve novega

odbora in bili so izvoljeni gg. dr. Ahačič, dr. J. Bleiweis, dr. E. Costa, J. Horak, Peter Kozler, J. Murnik, M. Pakič, dr. Papež, dr. Poklukar in Fr. Sovan. Ta novi odbor si je izvolil za predsednika dr. J. Bleiweisa, za podpredsednika dr. E. Costa in dr. Ahačiča, za tajnika Murnika in dr. Papeža, za blagajnika pa g. F. Ks. Sovana.

Konca tega meseca bo v Parizu velika pojedina, ktero hočejo napraviti ljudje, ki jedo konjetino. Pri ti pojedini bo se jedlo samo konjsko meso na vse mogoče načine pripravljeno. Klanje konjev in poprek vživanje konjskega mesa se zmirom bolj širi. Pred 4 leti je v Parizu samo eden mesar klal konje, zdaj pa jih je že blizu 40 in zakolje in poje se v Parizu vsako leto više 2500 konjev. Tudi v Nemški in na Dunaju se že mnogo konjev pokolje in poje. Če se zakolje mlad in zdrav konj je meso skoraj ravno tako dobro kakor govedina in se dobi po zelo nizki ceni. Za revne ljudi je tedaj zelo koristno, če se prodava tudi zdrava konjetina.

Čuje se, da bo vladika Strossmeyer šel v kratkem v Beligrad, da se z knjezom in vladarstvom dogovori o zadevah katoličanov v Srbiji.

Hudodelniki iz Beligrada naravnost očitajo knjezu A. Karagjorgjeviču, kar je zakrivil pri žalostnem knjezo-moru. Obtoženi so vse izpovedali. Eden pravi: Aleksander me je povabil, da bi se moritve vdeležil, češ, da se more tudi na krvavem prestolu sedeti.

Spanjolsko ministerstvo pravosodja je ukazalo, da se morajo odpraviti vsi moški in ženski samostani, ki so od leta 1837 ustanovljeni in da njihovo premoženje postane državno. Menihi in nune lahko stopijo v druge samostane ali pa iz reda, kakor je jim ljubo. Tudi do leta 1837 ustanovljenih samostanov se mora pol odpraviti.

Državni poslanec Greuter bo postavljen pred krvavo sodbo, zaradi nekega govora pri zboru v Hartu na Tirolskem. Preiskava se bo taki začela, ko to dovoli državna zbornica.

Čuje se, da bo državni zbor 8. novembra nehal zborovati, 12. novembra pa se spet snidejo delegacije, ki bodo zbravale do 9. decembra in 15. decembra se spet začne državni zbor.

V Muhlach na Českem je pred kratkim bilo žegnanje, kraj je vendar bil tako od vojakov obstopljen, da noben tujec ni mogel blizu. Niti pri žegnanju se ljudje ne smejo zhajati.

Iz Carigrada se piše, da še se tamo zmirom ljudje zapirajo zaradi zadnje zarote; med jetniki so pre vsi sinovi rajnega sultana.

Tržna cena

pretekli teden.

	V Varaž-	V Mariboru	V Celju	V Ptuj
	dinu			
fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.
Pšenice vagan (drevenka)	4 — 4 50	4 90	4 30	
Rži	3 — 3 10	3 50	3 30	
Ječmena	— — —	3 20	— —	
Ovsa	1 60	1 90	1 80	— —
Turšice (kuruze) vagan	2 20	3 10	2 70	2 90
Ajde	8 20	8 —	8 —	— —
Prosa	2 40	3 —	2 30	2 80
Krompirja	1 25	— 90	1 20	— 80
Govedine funt	— 18	— 26	— 24	— 25
Teletine	— 22	— 28	— 26	— 26
Svinjetine črste funt	— 28	— 28	— 26	— 26
Dry 36" trdih seženj (Klafter)	10 —	9 —	8 50	10 —
" 18" " " "	— —	5 60	— —	— —
" 36" mehkih " "	6 —	4 50	6 —	7 50
" 18" " " "	— —	8 60	— —	— —
Oglenja iz trdega lesa vagan	— 80	— 60	— 45	— 90
" " mehkega " "	— 60	— 50	— 30	— 70
Sena cent	1 20	1 20	— 80	1 —
Slame cent v šopah	1 —	1 10	— 70	— 90
" " za steljo	— 80	— 80	— 60	— 70
Slanine (špeha) cent	42 —	40 —	44 —	40 —
Jajec, pet za	— 10	— 10	— 10	— 10

Cesarski zlat velja 5 fl. 50 kr. a. v.

Ažijo srebra 113.85.

Narodno drž. posojilo 62.50.

Loterijske srečke.

V Gradcu 21. oktobra 1868: **57 59 89 34 20**

Prihodnje srečkanje je 4. novembra 1868.

Danešnjemu listu je pridana priloga.